

ÖVERTORNEÅ
KOMMUN

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

SAMRÅDSVERSION
FÖRSLAG TILL

BILAGA 2: NULÄGESBESKRIVNING

Avfallsplan 2025–2028 Övertorneå kommun

UTSTÄLLNINGSHANDLING

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Beskrivning av kommunen.....	4
2.1	Geografiskt läge.....	4
2.2	Befolkning och bebyggelse.....	4
2.3	Näringslivsstruktur.....	4
2.4	Ansvar för avfallsfrågor.....	4
3	Avfall som omfattas av kommunalt ansvar.....	5
3.1	Förebyggande och återbruk.....	5
3.2	Avfallsslag och mängder.....	5
3.3	Insamling och behandling.....	5
3.3.1	Mat- och restavfall.....	6
3.3.2	Returpapper.....	6
3.3.3	Grovavfall och trädgårdsavfall.....	6
3.3.4	Latrinavfall.....	6
3.3.5	Slam.....	7
3.3.6	Fett och matolja.....	7
3.3.7	Fettavskiljarslam.....	7
3.3.8	Textilavfall.....	7
3.3.9	Farligt avfall.....	7
4	Avfall från kommunal verksamhet.....	7
4.1	Avfallshantering.....	7
4.2	Vatten- och avloppsreningsverk.....	8
4.3	Gata och park.....	8
5	Avfall som omfattas av producentansvar.....	8
5.1	Avfallsslag och mängder.....	8
5.2	Förpackningar.....	9
5.3	Däck 9	
5.4	Batterier.....	9
5.5	Bilar 9	
5.6	Avfall från elektriska och elektroniska produkter.....	10
5.7	Läkemedel.....	10
6	Övrigt avfall.....	10
6.1	Avfall från företag och andra verksamheter.....	11
7	Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall.....	11
7.1	Anläggningar i kommunerna.....	11
7.1.1	Återvinningscentralen.....	11
7.1.2	Reningsverk.....	12
7.2	Anläggningar utanför kommunerna.....	12

1 Inledning

I denna bilaga till Övertorneå kommuns avfallsplan beskrivs förhållanden som påverkar avfallens mängd och sammansättning, såsom antal invånare, antal hushåll fördelat på olika boendeformer och näringslivets struktur. Därefter beskrivs nuvarande avfallsmängder samt hantering av dessa i form av insamlingssystem och avfallsbehandling.

Beskrivningen är uppdelad på:

- Avfall som omfattas av kommunalt ansvar så som hushållens mat-, rest-, grovavfall, returpapper, latrin, slam, fosforfilter och farligt avfall samt avfall som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll.
- Avfall som omfattas av producentansvar; förpackningar, däck, bilar, elavfall, batterier samt läkemedel.
- Övrigt avfall; industriavfall, bygg- och rivningsavfall med mera.

För avfall som omfattas av kommunalt ansvar anges mängder samt hur avfallet samlas in och behandlas. För avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar anges översiktliga uppgifter.

2 Beskrivning av kommunen

2.1 Geografiskt läge

Övertorneå kommun är beläget i Norrbottens län. Kommunen har en landareal på ca 2350 km² och ligger i östra delen av Norrbotten. Markanvändningen i kommunerna domineras av skogsmark. Kommunen är natursköna och har ett rikt friluftsliv.

2.2 Befolkning och bebyggelse

Kommunen har nästan 4 100 invånare.

Fördelningen över invånare boende i tätort och på landsbygd är 60% bor i tätort och 40% på landsbygd.

Fördelning av antalet hushåll i olika boendeformer framgår av tabell nedan.

Tabell 1 Antal invånare i kommunen år 2023, antal hushåll fördelat på boendeform samt antal fritidshus. Källa: SCB och Avfall Web.

	Invånare	Hushåll i villa	Hushåll i flerbostadshus	Fritidshus
Övertorneå	4 100	1 680	620	700

Den vanligaste formen av permanentboende är villa.

2.3 Näringslivsstruktur

Näringslivet i kommunen uppvisar en stor bredd med allt från Livsmedel, utbildning, lastbilspåbyggnader och plasttillverkning till transporter. Kommunen är den största arbetsgivaren. Den större privata arbetsgivarna är Jaxal AB, SLP i Övertorneå AB, LVL in Luppjo AB, ICA Supermarket och Br. Junttis åkeri AB.

2.4 Ansvar för avfallsfrågor

Kommunfullmäktige är ansvarig för den kommunala renhållningen i kommunen. I kommunfullmäktige tas beslut om avfallsplan, föreskrifter och taxa.

Renhållningen i Övertorneå kommun ansvarar för insamling, transport och återvinning eller bortskaffande av kommunalt avfall. Insamlingen sker i egen regi med 1 st renhållningsfordon. Renhållningen i Övertorneå kommun har samarbeten med ett flertal olika sorterings- och behandlingsanläggningar dit avfallet transporteras för vidare behandling.

Producentansvarsorganisationer har ansvar för behandling av förpackningar från hushåll samt insamling och behandling av förpackningar från verksamheter.

3 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar

3.1 Förebyggande och återbruk

I kommunen finns många möjligheter för det enskilda hushållet att förebygga och återbruka avfall. På Orjasjärvi återvinningscentral finns möjlighet för privatpersoner att lämna produkter för återbruk. Detta görs i samarbete med Tornedalens Folkhögskola som driver en secondhand verksamhet och loppmarknad.

3.2 Avfallsslag och mängder

I detta kapitel redovisas uppkomna avfallsmängder i kommunen Avfall som omfattas av kommunalt ansvar innefattar; mat- och restavfall, returpapper, grovavfall, trädgårdsavfall, latrinavfall, slam och farligt avfall. Avfallet som samlades in 2023 presenteras i Tabell 2, där det även framgår hur avfallet behandlades.

Tabell 2 Insamlade och behandlade mängder avfall och som omfattas av kommunalt ansvar år 2023, ton per år.

Farligt avfall (ex: aerosoler, isocyanater, färg, spillolja mm)	13,75 ton
Mineralull	2,98 ton
Tryckimpregnerat trä	37,65 ton
Elavfall (ex: frys, vitvaror) producentansvar	81,73 ton
Batterier (små) producentansvar	1,04 ton
Bilbatterier	0,8 ton
Restavfall (inkl. kärl- och säckavfall)	426,95 ton
Bygg- och rivningsavfall (trä)	209,31 ton
Grovavfall (ex: möbler)	459,93 ton
Kompostavfall (matavfall)	69,72 ton
Grovavfall deponi (ex: asbest)	28,74 ton
Metall producentansvar	172,77 ton
Inert avfall (ex: porslin)	5,05 ton
TOTALT INSAMLAT AVFALL 2023:	1510,42 ton

Under 2023 insamlades och behandlades totalt ca 1511 ton avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Av denna mängd uppgick mat- och restavfallet till ca 497 ton, vilket utslaget på antal folkbokförda invånare i kommunen är i nivå med riksgenomsnittet i Sverige.

3.3 Insamling och behandling

I följande kapitel beskrivs insamling och behandling av avfall som omfattas av kommunalt ansvar.

Övertorneå kommun har renhållningsfordon med 2-fack, sidlastare vilket innebär att villor har två kärl. Därmed så har man fastighetsnära insamling för mat- och restavfall.

Kärl 1: Grön, svart eller blå är för restavfall. Detta kärl hämtas var fjärde vecka.

Kärl 2: Brunt är för matavfall. Detta kärl hämtas varannan vecka.

Kärlden töms med ett fordon som har två separata fack så att avfallet hålls sorterat.

3.3.1 Mat- och restavfall

Insamling av hushållsavfall sköts i egen regi med 1 st renhållningsfordon med 2-fack och sidlastare.

Hushåll i villa och fritidshus i kommunerna sorterar ut mat- och restavfall i 2 separata kärl med tömning varannan vecka för matavfall och var fjärde vecka för restavfall.

Alternativt kan hushållen i villa och fritidshus ha hemkompostering och ett eget kärl för restavfall.

Returpapper och förpackningar lämnas på återvinningsstation eller återvinningscentralen.

I flerfamiljshus och verksamheter sker fastighetsnära insamling av mat- och restavfall i separata kärl och de töms med ett renhållningsfordon med 2-fack och sidlastare.

Omlastning av matavfall och restavfall sker vid Orjasjärvi återvinningscentral, för vidare transport till behandling.

Matavfallet transporteras till grannkommunen Överkalix där det komposteras och blir till anläggningsjord.

Restavfallet transporteras till, godkänd förbränningsanläggning Bodens Energi AB för energiåtervinning, där det förbränns och blir till värme och el.

3.3.2 Returpapper

Från och med 1 januari 2022 är returpapper under kommunalt avfallsansvar och insamlingen sköts på entreprenad.

Returpapper samlas in via container på 7 Återvinningsstationer utsprida i kommunen.

3.3.3 Grovavfall och trädgårdsavfall

Hushållens grovavfall och trädgårdsavfall lämnas på Orjasjärvi återvinningscentral.

Grovavfall är större saker som inte får plats i restavfallet och som uppkommer vid normal bostadsanvändning.

Trädgårdsavfall som innehåller invasiva arter tas emot på Orjasjärvi Återvinningscentral och växterna ska vara förpackade i väl förslutna, dubbla plastsäckar och hanteras separat på återvinningscentralen. Behandling sker genom förbränning.

3.3.4 Latrinavfall

Inlämning av latrinavfall sker från ett fåtal villa- och fritidshushåll. Latrinet samlas upp i engångsbehållare. Avfallet transporteras till Orjasjärvi Återvinningscentral innan det går till förbränning tillsammans med restavfallet

3.3.5 Slam

Slam från enskilda avloppsanläggningar töms minst en gång per år. Tömningen sköts av upphandlad entreprenör.

Slammet töms och behandlas på kommuns reningsverk där det avvattnas och sedan används som sluttäckning på den avslutade deponin. En del av externslammet körs till avvattningsanläggning i Pullinki, Svanstein.

3.3.6 Fett och matolja

När fett kommer ut i det kommunala spillvattennätet orsakar det problem. Fett och matolja ska antingen torkas ur med papper och läggas i matavfall eller hällas i en väl försluten behållare, till exempel en PET-flaska och lämnas till ÅVC.

3.3.7 Fettavskiljarslam

Om stora mängder fett kommer ut i det kommunala vattennätet orsakar det problem, exempelvis stopp i ledningarna. För att undvika detta ska fettavskiljare vara installerad på verksamhet som genererar större mängder fett, såsom restauranger, gatukök med mera. Fettslam från fettavskiljare ska hämtas vid behov så att inte fett följer med flödet till efterföljande ledningssystem, dock minst en gång per år. Hämtningsintervall ska anpassas till anläggningens belastning, typ och storlek. Fastighetsägare är alltid ansvarig för avskiljarens funktion utöver ovan angivna rutiner.

3.3.8 Textilavfall

Textilier i form av rena och hela kläder kan lämnas på Orjasjärvi Återvinningscentral för återbruk och försäljning på Fyndbodan som drivs av Tornedalens Folkhögskola. En liten del går till energiåtervinning i form av förbränning.

Från och med 2025 skall samtliga kommuner ha ordnat med textilåtervinning, behållare/container för detta ändamål kommer finnas på Orjasjärvi Återvinningscentral

3.3.9 Farligt avfall

Farligt avfall från hushåll lämnas på Orjasjärvi Återvinningscentral där det mellanlagras för att sedan gå vidare till avtalad och godkänd behandlingsanläggning som i dagsläget är Ragnsells. |

4 Avfall från kommunal verksamhet

I följande kapitel beskrivs översiktligt hur avfall förebyggs i kommunernas verksamheter samt vilka avfallstyper som uppstår, och hur avfallet sorteras och behandlas.

4.1 Avfallshantering

För kommunens verksamheter såsom skolor, förskolor, storkök, äldreomsorg, hälso- och sjukvård, fastigheter, kontor, lokalvård med mera är Renhållningen i Övertorneå kommun ansvarig för insamlingen av utsorterat

mat- och restavfall samt returpapper. Insamling av förpackningar sker genom kommunens verksamhetsstöd.

Verksamheter som hanterar livsmedel, exempelvis tillagningskök, har fettavskiljare som töms enligt schema.

Även förpackningar, emballage, elektronikavfall, farligt avfall och grovavfall ska sorteras ut och hämtas av kommunens verksamhetsstöd. Avfallet hanteras och behandlas tillsammans med liknande avfall från hushåll.

Kanyler samlas i kanylburkar och lämnas till ett apotek och så även kasserade läkemedel.

Bygg- och rivningsavfall, park- och trädgårdsavfall samt massor hanteras på egen hand av byggherrar. Sådant avfall kan lämnas på Orjasjärvi Återvinningscentral mot avgift.

4.2 Vatten- och avloppsreningsverk

I Övertorneå kommun finns vatten- och avloppsreningsverk som genererar olika typer av avfall. Vid anläggningarna sorteras det avfall som uppkommer inom verksamheten i fraktionerna restavfall och matavfall. Farligt avfall, spillolja, batterier, lysrör och el-avfall etcetera sorteras ut och omhändertas genom egen transport till Orjasjärvi Återvinningscentral.

Slam som uppkommer hos avloppsreningsverken i kommunen avvattnas vid Övertorneå avloppsreningsverk.

4.3 Gata och park

Inom det kommunala verksamhetsområdet gata och park uppkommer ett flertal avfallsfraktioner. Många av avfallsslagen materialåtervinns i första hand; eventuella övergivna bilar samt mycket av elavfallet. Grus och löv materialåtervinns eller komposteras och avfall från bygg- och rivningsavfall, grovavfall, papperskorgar och skräpplockning energi återvinns. Några få avfallsslag går till deponi, exempelvis asfalt och massor.

5 Avfall som omfattas av producentansvar

I Sverige tillämpas producentansvar, vilket innebär att den som producerar en vara har miljöansvaret för produkten. Producenterna ansvarar för både insamling och behandling av förpackningar från verksamheter. Det betyder att producenterna ska se till att varan tas omhand på ett miljöriktigt sätt efter konsumenternas slutanvändning. Från och med år 2024 ansvarar kommunerna för insamling av förpackningar från hushållen medan producenterna även i fortsättningen ansvarar för behandlingen och också ersätter kommunerna för den insamling de utför.

5.1 Avfallsslag och mängder

I Tabell 4 presenteras insamlade mängder förpackningar och elavfall utslaget per invånare.

Tabell 4 Insamlade mängder förpackningar och elavfall år 2023, kg/invånare

Glasförpackningar	9,89 kg
Pappersförpackningar	22,27 kg
Plastförpackningar	11,33 kg
Metallförpackningar	3,29 kg

Diverse elektronik	8,36 kg
Kyl & frys	4,13 kg
Vitvaror	6,17 kg
Bärbara batterier	0,25 kg
Ljuskällor	0,08 kg
Lysrör	0,10 kg

5.2 Förpackningar

Hushåll i villa och fritidshus lämnar in sina förpackningar på återvinningsstationer runt om i kommunen

Vid flerfamiljshus märks en större andel förpackningar i restavfallet.

Verksamheter kan lämna in förpackningar till Orjasjärvi återvinningscentral.

5.3 Däck

Svensk Däckåtervinning har producentansvaret för däck och däck firmor tar emot dessa.

5.4 Batterier

EI-Kretsen ansvarar för insamlingen av batterier.

Batterier från hushåll lämnas på Orjasjärvi återvinningscentral.

Bilbatterier kan antingen lämnas i retur när ett nytt batteri köps eller på Orjasjärvi återvinningscentral.

EI-Kretsen transporterar batterierna till en behandlingsanläggning. Där sorteras först knappcells-batterier ut med hjälp av en skaksikt, då de oftast innehåller kvicksilver. Därefter sorteras övriga batterier ut manuellt efter innehåll; bly, litium, NiMH, NiCd samt alkaliska. Respektive fraktion krossas och hanteras i ett slutet system, där så mycket som möjligt material- eller energi återvinns, och resten tas omhand som farligt avfall.

5.5 Bilar

Fordonsägaren är ansvarig för att det uttjänta fordonet lämnas till ett mottagningsställe för uttjänta bilar eller till en auktoriserad bilskrotningsfirma. Efter omhändertagande återanvänds vissa delar av bilen, andra delar materialåtervinns och en liten del förbränns.

I kommunen förekommer problem med att uttjänta fordon överges. Övergivna skrotbilar på kommunal mark faller under kommunalt ansvar om skrotbilen

bedöms utgöra en olägenhet för människors hälsa och miljön. Övergivna skrotbilar kan också anses vara nedskräpning, om den finns på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn till. På enskild mark eller tomtmark är det markägaren som ansvarar för att den förvaras säkert ur miljösynpunkt, om markägaren godkänt placeringen. På allmän vägmark, det vill säga allmänna vägar utanför tätort samt parkeringsfickor och rastplatser längs dessa, är Trafikverket ansvarig för skrotbilar. På övrig allmän mark är det kommunerna som beslutar om hämtning och skrotning av uttjänta fordon. Med uttjänta fordon menas fordon som är i dåligt skick, övergivna samt har ett mycket lågt värde.

5.6 Avfall från elektriska och elektroniska produkter

EI-Kretsen ansvarar för insamlingen av elektriska och elektroniska produkter (elavfall).

Elavfall från hushåll lämnas på Orjasjärvi återvinningscentral eller till återförsäljare.

Nedan finns exempel på hur några olika typer av elavfall omhändertas:

- Ljuskällor transporteras till en anläggning för krossning och sortering. Först krossas lamporna i ett slutet system för insamling av kvicksilver. Därefter sorteras återstående material i glas och metall för att sedan återvinnas.
- Kylar och frysar skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas farligt avfall i form av olja och kylkretsar. Därefter töms kyl och frysar på hyllor och annat löst material som återvinns som glas och plast. Kyl och frysar krossas sedan för att isolering, metall och plast ska kunna sorteras ut och eventuella freoner samlas upp.
- Stora vitvaror såsom spisar och tvättmaskiner skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas miljöfarliga ämnen som exempel PCB. Sedan krossas vitvarorna så att glas, plast och metall kan återvinnas.

5.7 Läkemedel

Överblivna läkemedel ska lämnas till apotek. Inlämnat läkemedel behandlas genom förbränning på godkända avfallsförbränningsanläggningar med effektiv förbränning och rökgasrening.

6 Övrigt avfall

Övrigt avfall avser avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar och utgörs av avfall från företag och andra verksamheter och som uppkommer i samband med en verksamhets produktion av varor eller tjänster. Avfallet samlas in av entreprenörer på uppdrag av den enskilda verksamheten och transporteras till av verksamheternas avtalade

anläggningar för omhändertagande.

6.1 Avfall från företag och andra verksamheter

Alla företag och verksamheter ska ha ett abonnemang för sådant avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Hos fastigheter som inhyr en verksamhet så är det fastighetsägaren som har abonnemanget.

Alla företag och verksamheter har också skyldighet att sortera ut förpackningar, däck med mera som anges i förordningarna om producentansvar. Företagen ska lämna avfall under producentansvar till en godkänd mottagningsanläggning.

Härutöver ska även farligt avfall sorteras ut och lämnas separat. Företag får lämna mindre mängder sorterat avfall på Orjasjärvi återvinningscentral mot betalning.

7 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

I följande kapitel beskrivs översiktligt de viktigaste anläggningarna som nyttjas för hantering av avfall från kommunen.

7.1 Anläggningar i kommunerna

7.1.1 Återvinningscentralen

Övertorneå kommun har en återvinningscentral. Den är lokaliserade i byn Orjasjärvi cirka 3 km väster om Övertorneå centralort, drivs och bemannas av Övertorneå kommun.

Återvinningscentralen är främst avsedda för privatpersoner som är fast- eller fritidsboende i kommunen. Verksamheter som företag eller föreningar kan lämna verksamhetsavfall mot avgift.

Hushållen kan lämna det mesta avfallet gratis såsom förpackningar, trä, elektronik, farligt avfall, vitvaror, trädgårdsavfall, textilier, batterier, grovavfall, stoppade möbler, små mängder tryckimpregnerat trä och väl förpackad asbest samt inert avfall.

Invasiva arter tas emot på Orjasjärvi återvinningscentral och ska vara väl förpackat.

Återvinningscentralerna har följande öppettider:

Måndagar	07.00 – 10.00	11.00 – 15.00
Tisdagar	10.00 – 13.00	14.00 – 19.00
Torsdagar	10.00 – 13.00	14.00 – 19.00
Lördag Jämn vecka	09.00 – 13.00	

I dag förs ingen statistik över antalet besökare på återvinningscentralerna.

7.1.2 Reningsverk

I Övertorneå kommun finns 12 avloppsreningsverk.

Vattnet från avloppsreningsverken renas och släpps ut i närstående vattendrag. Slammet omhändertas av extern entreprenör och körs till Övertorneå reningsverks externslam mottagning för avvattning. Avvattnat slam och gallerrens levereras till Orjasjärvi återvinningscentral.

7.2 Anläggningar utanför kommunerna

Kommunen ligger i en region där det inte finns så god tillgång på behandlingsanläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall från kommunerna, Övertorneå kommun har avtal med nedanstående:

- Bodens Energi AB, Boden dit restavfallet går.
- Överkalix kommun, som tar emot matavfallet.
- Restproduktbearbetning i Bodan AB som tar emot verksamhetsavfallet
- Kuusakoski Recycling, Luleå som tar emot kommunskrot och bilbatterier.